

METODOLOŠKO POJASNILO

Matevž Meze

BRUTO INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA PO REGIJAH

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Bruto investicije v osnovna sredstva po regijah, Slovenija, letno (Prva objava)

Oktober 2020

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNA PODLAGA.....	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	3
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV.....	4
6	DEFINICIJE.....	4
7	POJASNILA.....	5
8	OBJAVLJANJE PODATKOV.....	7
9	REVIDIRANJE PODATKOV.....	7
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA.....	8

1 NAMEN

Namen objave podatkov je prikazati vrednosti bruto investicij v osnovna sredstva (BIOS) po regijah in po dejavnostih. Ključne statistike so obseg BIOS v tekočih cenah ter strukturni deleži po kohezijskih regijah (Slovenija = 100 %) in po dejavnostih Standardne klasifikacije dejavnosti (regija = 100 %).

2 PRAVNA PODLAGA

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki \(Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01\)](#)
- Evropski sistem nacionalnih in regionalnih računov – ESR 2010 (Uredba (EU) št. 549/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2013 o Evropskem sistemu nacionalnih in regionalnih računov v Evropski uniji) (CELEX 32013R0549)

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enota, ki jo opisujejo objavljeni podatki, je bruto investicija v osnovno sredstvo, ki jo opazujemo glede na dejavnost in lokacijo lokalne enote enovrstne dejavnosti (lokalna EED).

Evropski sistem nacionalnih in regionalnih računov določa, da je za statistično opazovanje najprimernejša lokalna EED. Lokalna EED je po definiciji EED, ki združuje vse dele institucionalne enote, ki se nahajajo na isti ali bližnji lokaciji in ki opravljajo isto dejavnost na ravni razreda (4-mestna šifra) Standardne klasifikacije dejavnosti. Uporaba lokalnih EED kot opazovane enote omogoča razvrstitev podatkov po t. i. načelu čistih dejavnosti. Po tem načelu so podatki porazdeljeni po dejavnostih in lokaciji enot v sestavi v podjetjih in drugih organizacijah.

Glede na definicijo lokalne EED in načela čistih dejavnosti, po katerem so porazdeljeni podatki iz osnovnega podatkovnega vira, ki se uporablja za izračun BIOS v slovenskih regionalnih računih, predpostavljamo, da se kot opazovana enota uporablja **lokalna EED**. Ta predpostavka velja le posredno, saj v osnovnem podatkovnem viru ni identificirana posamezna lokalna EED, ampak posamezna investicija, ki jo je institucionalna enota ustvarila v določeni dejavnosti na določeni lokaciji.

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Enote opazovanja so institucionalne enote, ki na ozemlju Republike Slovenije opravljajo ekonomsko aktivnost v dejavnostih, ki so v skladu s konceptom proizvodnje v Evropskem sistemu nacionalnih in regionalnih računov (ESR

2010).

Zajetje je popolno; zajeti so vsi poslovni subjekti, ki na ozemlju Republike Slovenije opravljajo ekonomsko aktivnost, in sicer v vseh dejavnostih, ki so opredeljene (v skladu s konceptom proizvodnje) s Sistemom nacionalnih računov (SNA 2008) in z Evropskim sistemom nacionalnih in regionalnih računov (ESR 2010), tj. v dejavnostih, opredeljenih s klasifikacijo ekonomskih dejavnosti NACE (NACE Rev. 2) oziroma z njeno slovensko ustreznico SKD 2008).

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatki se zbirajo letno.

Najpomembnejši vir podatkov ter osnova za regionalno porazdelitev podatkov o bruto investicijah v osnovna sredstva je letno statistično raziskovanje Investicije v osnovna sredstva (INV-1, INV-2). Podatke v tem raziskovanju pridobivamo s pomočjo elektronskih vprašalnikov INV-1 in INV-2.

Poleg tega se uporabljajo tudi drugi statistični viri, kot so podatki iz nacionalnih računov, statistika gradbeništva, popis kmetijskih gospodarstev, Statistični register delovno aktivnega prebivalstva, DDV podatki, Zaključni račun proračuna RS – Načrt razvojnih programov in podatki drugih ustanov (Direkcije RS za infrastrukturo, Ministrstva za obrambo, Policije, Slovenskih železnic in Javne agencije za železniški promet RS).

Podatkov za to raziskovanje ne pridobivamo iz administrativnih virov.

6 DEFINICIJE

Bruto investicije (P.5) (po ESR 2010) so: bruto investicije v osnovna sredstva (P.51g), spremembe zalog (P.52) ter pridobitve minus odtujitve vrednostnih predmetov (P.53).

Bruto investicije v osnovna sredstva (P.51g) so kupljena nova ali obstoječa osnovna sredstva, zmanjšana za odtujitve osnovnih sredstev s strani rezidenčnih proizvajalcev v danem obdobju, povečane za določena povečanja vrednosti neproizvedenih sredstev, ki so rezultat proizvodne dejavnosti proizvajalca ali institucionalnih enot.

Osnovna sredstva so proizvedena nefinančna sredstva, ki se v obdobju, daljšem od enega leta, uporabljajo v proizvodnji večkrat ali neprekinjeno. Med osnovna sredstva spadajo stanovanja, druge zgradbe in objekti, stroji in oprema, sistemi vojaškega orožja, gojena biološka sredstva ter proizvodi intelektualne lastnine.

Proizvodi intelektualne lastnine; med te spadajo: raziskave in razvoj, raziskovanje rudišč, računalniška programska oprema in podatkovne baze,

razvedrilni, literarni in umetniški izvirniki ter drugi proizvodi intelektualne lastnine.

Nefinančna sredstva se delijo na proizvedena nefinančna sredstva (AN.1) in neproizvedena nefinančna sredstva (AN.2).

Proizvedena nefinančna sredstva (AN.1) so osnovna sredstva, zaloge in vrednostni predmeti. Zaloge in vrednostni predmeti se ne zajemajo v izračun bruto investicij v osnovna sredstva (zaloge se v proizvodnji porabijo kot vmesna potrošnja, se prodajo ali kako drugače odtujijo, vrednostni predmeti pa se večinoma ne uporabljajo za proizvodnjo ali potrošnjo, temveč se pridobijo in posedujejo predvsem kot hranilci vrednosti).

Neproizvedena nefinančna sredstva (AN.2) so sredstva, ki ne nastajajo v proizvodnem procesu; ločimo tri skupine teh sredstev: 1) naravni viri, 2) pogodbe, najemi in licence in 3) dobro ime in trženjska sredstva. V bruto investicije v osnovna sredstva se zajemajo le večje izboljšave (običajno izboljšave zemljišč) ter stroški, povezani s prenosom lastništva neproizvedenih sredstev. Večje izboljšave obstoječih osnovnih sredstev se prikažejo kot pridobitve novih osnovnih sredstev iste vrste. Stroški prenosa lastništva osnovnih in neproizvedenih nefinančnih sredstev se vključijo v bruto investicije novega lastnika osnovnega sredstva.

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

Za porazdelitev po regijah se uporabljata Klasifikacija statističnih teritorialnih enot v Evropski uniji – [NUTS](#) in slovenska Standardna klasifikacija teritorialnih enot – [SKTE](#). Za porazdelitev po dejavnostih se uporablja Standardna klasifikacija dejavnosti – [SKD](#).

Podatki o BIOS po regijah so na voljo:

- za ravni NUTS 1 in NUTS 2 (Uredba komisije (EU) št.1319/2013 z dne 9. decembra 2013 – NUTS 2013) in
- po dejavnostih SKD pa na t. i. ravni A10 (Uredba (EU) št. 549/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2013 o Evropskem sistemu nacionalnih in regionalnih računov v Evropski uniji).

Na ravni A10 so dejavnosti združene v petnajstih skupin:

- A10 – Skupaj
- A – Kmetijstvo, lov, gozdarstvo, ribištvo
- B+C+D+E – Rudarstvo; predelovalne dejavnosti; oskrba z elektriko; oskrba z vodo, ravnanje z odplakami, saniranje okolja
- C – Predelovalne dejavnosti
- F – Gradbeništvo
- G+H+I+J – Trgovina in popravila vozil; promet in skladiščenje; gostinstvo; informacijske in komunikacijske dejavnosti

- G+H+I – Trgovina in popravila vozil, promet in skladiščenje, gostinstvo
- J – Informacijske in komunikacijske dejavnosti
- K+L+M+N – Finančne in zavarovalniške dejavnosti; poslovanje z nepremičninami; strokovne, znanstvene, tehnične dejavnosti in druge raznovrstne poslovne dejavnosti
- K – Finančne in zavarovalniške dejavnosti
- L – Poslovanje z nepremičninami
- M+N – Strokovne, znanstvene, tehnične dejavnosti in druge raznovrstne poslovne dejavnosti
- O+P+Q+R+S+T – Uprava in obramba; izobraževanje, zdravstvo in socialno varstvo; druge storitvene dejavnosti
- O+P+Q – Uprava in obramba; izobraževanje, zdravstvo in socialno varstvo
- R+S+T – Druge storitvene dejavnosti.

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Postopkov urejanja podatkov nismo uporabili.

UTEŽEVANJE

Postopkov uteževanja podatkov nismo uporabili.

OBDELAVA PODATKOV DRUGO

Regionalni računi so regionalna specifikacija ustreznih računov za celotno gospodarstvo. Za izdelavo teh računov se večinoma uporabljajo koncepti, ki se uporabljajo za račune celotnega gospodarstva. Izdelava celote računov na regionalni ravni pomeni obravnavanje vsake regije kot posebne ekonomske entitete.

Na splošno je regionalizacija ustreznih računov za celotno gospodarstvo mogoča po treh metodah: »od spodaj navzgor«, »od zgoraj navzdol« in po kombiniranih metodah. Pri **metodah »od spodaj navzgor«** se uporabljajo informacije o enotah, ki so rezidenti v regiji; podatki o teh enotah se potem seštevajo v regionalno vrednost agregata. Vsota regionalnih vrednosti mora biti enaka ustreznim nacionalnim vrednostim. Pri **metodah »od zgoraj navzdol«** (tako se imenujejo, ker je agregat lociran v regiji, in ne v posamezni enoti) se vrednost nacionalnega podatka porazdeli med regije z razdelitvenimi ključi, ki v največji mogoči meri odražajo ocenjevani pojav, ne da bi se pri tem razločile rezidenčne enote. Pogosto se uporabljajo tudi **»kombinirane metode«**, sestavljene iz obeh prej opisanih metod. Poleg naštetih metod poznamo tudi različne metode, ki ju imenujemo »psevdometodi«, in sicer »psevdometodo od spodaj navzgor« in »psevdometodo od zgoraj navzdol«. Prvo uporabljamo takrat, kadar nimamo podatkov na ravni lokalne EED, imamo pa podatek na ravni podjetja, drugo pa takrat, kadar razdelitveni ključ ne temelji na podatkih lokalne EED ali EED.

Večina bruto investicij v osnovna sredstva se porazdeli po regijah z metodami »od spodaj navzgor«; tam, kjer so podatki na ravni lokalne EED pomanjkljivi, pa uporabljamo druge metode.

7.3 INDEKSI

Indeksov ne objavljamo.

7.4 NATANČNOST

Natančnosti ne izračunavamo.

7.5 DRUGA POJASNILA

Podatki iz regionalnih računov so usklajeni s podatki iz nacionalnih računov. Podatki iz nacionalnih računov se objavljajo v avgustu in zajemajo prvo oceno podatkov predhodnega leta in revidirane podatke iz prejšnjih let. Podatki iz regionalnih računov pa se objavijo v oktobru; tako se revizije podatkov iz nacionalnih računov upoštevajo tudi v regionalnih računih. Vzrok za revizijo regionalnih podatkov pa so lahko poleg revizij nacionalnih računov tudi spremembe v regionalnih računih.

Ker so nacionalni in regionalni računi zelo specifično področje, se v objavah BIOS po regijah ne navaja oznaka o statusu (začasni ali končni podatki).

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

- Podatkovna baza SiStat: [BDP in nacionalni računi](#) – [Regionalni računi](#); absolutni podatki v milijonih evrov, strukturnih deleži po obeh kohezijskih regijah (Slovenija = 100 %) in po dejavnostih SKD (regija = 100 %), regionalna raven NUTS 1 in NUTS 2 ter raven dejavnosti SKD A10.
- Prva objava (BDP in nacionalni računi, Regionalni računi): »Bruto investicije v osnovna sredstva po regijah, Slovenija, letno«.
- [Statøpis](#)
- Eurostat, Statistični urad Evropske unije

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Začasnih podatkov ne izkazujemo. Objavimo le končne podatke.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

Prelomov v časovni vrsti ni bilo, zato so vse časovne točke primerljive.

Od leta 2011 se rezultati raziskovanja po dejavnostih prikazujejo po novi različici Standardne klasifikacije dejavnosti – SKD 2008. Časovna vrsta podatkov je bila preračunana za nazaj in sega do leta 2000.

Podatki o BIOS se izračunavajo in objavljajo skladno z novim standardom Evropskega sistema nacionalnih in regionalnih računov (ESR 2010), ki je začel veljati v septembru 2014. V skladu z zahtevami ESR 2010 so bili revidirani podatki o BIOS za obdobje 2000–2012.

V letu 2015 je začela veljati klasifikacija NUTS 2013. Skladno z zahtevami ESR 2010 so bili podatki za obdobje 2000–2014 preračunani glede na standard klasifikacije NUTS 2013.

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

- Vprašalnik:
  - Investicije v osnovna sredstva (INV-1, INV-2)

področje: Podjetja, podpodročje: Struktura in poslovanje podjetij

- Metodološka pojasnila:
  - Investicije v osnovna sredstva

področje: Podjetja, podpodročje: Struktura in poslovanje podjetij

- [Regionalni računi Republike Slovenije, Viri in metode](#), Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana, 2011
- [Manual on regional accounts methods](#), 2013 edition, Statistical office of the European communities, Luxembourg, 2013
- [Evropski sistem nacionalnih in regionalnih računov – ESR 2010](#) (Uredba (EU) št. 549/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2013 o Evropskem sistemu nacionalnih in regionalnih računov v Evropski uniji)
- [System of National Accounts 2008](#), EC – IMF – OECD – UN – WB, New York, 2009